

PŘEKLAD JAKO VÝZVA A POSLÁNÍ

MARGARITA RUMENOVA
Uniwersytet Masaryka w Brnie

TRANSLATION AS A CHALLENGE AND AS A MESSAGE. A review of: Kreytchova, Elena & Stalyanova, Nadezhda. *The Magic and the Art of Translation*. Brno: MUNI Press, 2018, 80 pp. ISBN 978-80-210-9017-0. [In Czech: Krejčová, Elena & Stalyanova, Nadezhda. *Kouzlo a umění překlada*. Brno: Masarykova univerzita, 2018, 80 s. ISBN 978-80-210-8940-2.]

Keywords: *Bulgarian studies, translation studies, foreign students, Elena Kreytchova, Nadezhda Stalyanova*

Překlad jako jazyková reprezentace transferu mezi kulturami a jazyky se studuje všemi studenty-filology. Právě překlada – jak specializovaných textů, tak i umělecké literatury – je věnována příručka *Kouzlo a umění překlada* (vydání Masarykovy univerzity, Brno, Česko). Příručku sestavily Elena Krejčová, vyučující bulharského jazyka na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity, a Nadežda Staljanova z Fakulty slovanských filologií Sofijské univerzity sv. Klimenta Ochridského. Publikace je součástí řady pomůcek vydaných Masarykovou univerzitou pro studenty bulharské filologie. Je určena zejména k předmětu překladačský seminář pro pokročilé a představuje organické pokračování pomůcek *Bulharské texty k překladačskému semináři. Část 1* (2014), *Část 2* (2015) a *Část 3* (2018), určených rovněž pro studenty bulharistiky na Masarykově univerzitě a vydaných tamtéž.

Tato studijní pomůcka obsahuje texty cenné pro každého, kdo se zabývá problémy translologie z hlediska její různorodosti – jak z pohledu praktického, tak i teoretického. Texty, které jsou v publikaci obsaženy, nejsou autorské (u každého textu je uveden i zdroj, odkud je citován). Jsou rozdělené do dvou celků – první část se věnuje otázkám profese překladače a tlumočnicka, možnostem zvyšování profesionální kvalifikace, specifickým jednotlivých druhů specializovaného překlada, přibližuje společenské oblasti, kde se tlumočnick může profesně realizovat. Tato první část publikace prezentuje hlavně překladač specializovaných textů – především soudní překladač, překladač pro evropské instituce atd. Kromě konkrétních požadavků ohledně kvalit překladačů a tlumočnicků je zvláštní pozornost věnována též profesi soudního tlumočnicka s akcentem na rozdíly v situaci v Bulharsku

v porovnání s dalšími evropskými státy – to je velmi cenná praktická informace, která během univerzitního vzdělávání budoucích tlumočnicků v rámci jejich přípravy na budoucí povolání často zůstává stranou pozornosti. Zvláštní důraz je kladen na filmový překlad. Pro studenty přitom mohou být velmi cenné i další uvedené faktory, které mohou ovlivnit kvalitu specializovaného překladu a jež se neomezují jen na jazykovou kompetenci.

Druhá část příručky obsahuje rozhovory s významnými bulharskými překladateli umělecké literatury, v nichž tyto osobnosti sdílejí své zkušenosti a přinášejí své názory na otázky, které jsou aktuální a velice důležité pro každého překladatele, pro překládání jako umění a zkušenost, jako výzvu a poslání a dokonce i jako celoživotní lásku. Pohledy zkušených překladatelů pomohou studentům seznamovat se s úskalími a možnými řešeními toho, jakým způsobem se text převádí tak, aby byl dostatečně srozumitelný a přístupný čtenáři z jiného jazykového a kulturního okruhu a současně aby bylo zachováno co nejvíce prvků specifické kulturní sémantiky originálu. Zkušené překladatelé sdílejí své názory i na to, do jaké hloubky by měl překladatel ovládat nejjemnější detaily z kultury a dějin země, z níž vzešel originální text, ale to samé i ohledně vlastní kultury, historie a jazyka, což předpokládá vysokou úroveň vládnutí oběma jazyky – cizím i mateřským.

S těmito texty se dá pracovat nejen v situaci přímého dohledu vyučujícího (v rámci praktických cvičení v překladatelském semináři, v hodinách stylistiky nebo praktického jazyka či jazykových kurzů pro pokročilé), jsou též vhodné i pro samostatnou práci a přípravu.

Posuzovaná publikace úspěšně odráží současné tendence v didaktice a vyplňuje mezeru ve výuce teorie a praxe překladu a tlumočení pro zahraniční bulharisty. Texty v ní obsažené mají současně praktické i teoretické uplatnění – mohou být používány jak jako cvičné texty k překladu, tak i jako podněty pro diskusi nebo jako studijní materiály. I když je kniha koncipována jako pomůcka pro brněnskou bulharistiku, mohla by být používána na všech univerzitních pracovištích, kde se bulharistika vyskytuje, jelikož je volně přístupná na portálu online čítárny Masarykovy univerzity. Zároveň by mohla být prospěšná studentům jakéhokoliv cizího jazyka, kteří projevují zájem o problematiku profese překladatele a tlumočnicka. V tomto smyslu máme co do činění s příručkou, jež je cenným přínosem v kontextu výuky bulharštiny jako cizího jazyka, ale ve stejné míře i v kontextu profesní přípravy budoucích překladatelů a tlumočnicků.